

ทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
ของการประปาส่วนภูมิภาค
ATTITUDE OF WATER USERS TOWARDS MANAGEMENT TO
GOOD GOVERNANCE OF THE PROVINCIAL WATERWORKS AUTHORITY

เกษณี เกณท์งูเหลือม
สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้รับผิดชอบบทความ

Kesanee Ken-nguluum
Email : Ked.5981@gmail.com
Department of Accounting, Faculty of Business Administration
Ramkhamhaeng University
Corresponding author

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค (2) เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาคจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรที่เป็นผู้ใช้น้ำของการประปาส่วนภูมิภาค

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใช้น้ำของการประปาส่วนภูมิภาค จำนวน 400 คนโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนาได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบใช้สถิติการทดสอบแบบ t-test ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ LSD

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้น้ำของการประปาส่วนภูมิภาค ที่มีสถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนแตกต่างกันทำให้ทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน และปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้น้ำของการประปาส่วนภูมิภาค ที่มีเพศ อายุแตกต่างกันทำให้ทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ทัศนคติ, ธรรมาภิบาล

ABSTRACT

The purpose of this research was to (1) study attitude of water users towards management to Good Governance of The Provincial Waterworks Authority. (2) study attitude of water users towards management to Good Governance of The Provincial Waterworks Authority, classified by personal factors of the population about water users of The Provincial Waterworks Authority.

The sample group used in this research are water users of The Provincial Waterworks Authority 400 peoples and questionnaires are a tool for data collection. By the statistics used in the descriptive analysis are frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis test were for comparison, using t-test statistics to test hypotheses with one-way ANOVA. If differences are found, they will be compared in pairs by using LSD method.

Test results of the hypothesis found that The personal factors of the water users of The Provincial Waterworks Authority have different status, education, occupation, and monthly income, causing attitude of water users towards management to Good Governance of The Provincial Waterworks Authority is different and The personal factors of the water users of The Provincial Waterworks Authority have different gender, age, causing the attitude of water users towards management to Good Governance of The Provincial Waterworks Authority is not different.

Keywords : Attitude, Good Governance

บทนำ

ธรรมาภิบาล เริ่มใช้ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1989 องค์กรแรกที่เริ่มใช้ คือ ธนาคารโลก (World Bank) เพื่ออธิบายถึงการบริหารจัดการที่เป็นมาตรฐานในการกำหนดเงื่อนไขการรับความช่วยเหลือทางการเงินระหว่างประเทศจากหน่วยงานระหว่างประเทศ ได้แก่ ธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ องค์กรสหประชาชาติ และประเทศที่ให้การช่วยเหลือระหว่างประเทศ เป็นหลักประกันในการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ เพื่อที่จะบริหารจัดการเงินสนับสนุนจากการช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยธนาคารโลกมีความเชื่อว่าปัญหาการพัฒนาประเทศมีรากฐานมาจากเรื่องการบริหารการจัดการ (Governance) ที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับระบบการเมือง การใช้อำนาจของรัฐที่ธนาคารโลกไม่มีสิทธิที่จะเข้าไปแทรกแซงได้ ธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศพยายามผลักดันให้ประเทศในแถบทวีปเอเชียและประเทศอื่นๆ พยายามเดินตามกรอบของธรรมาภิบาล ซึ่งแนวทางการจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลเป็นที่ยอมรับในระดับโลก เพื่อการพัฒนาประเทศเป็นแนวคิดและปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน และการจะให้ทุนช่วยเหลือแก่ประเทศใดนั้น ประเทศผู้ให้ทุนช่วยเหลือต่างประเทศ จะพิจารณาจากระดับธรรมาภิบาลและระดับความรับผิดชอบทางการเมืองของประเทศนั้นๆ (World Bank , 1992 อ้างอิงใน ทิวากร แก้วมณี, 2554)

สำหรับประเทศไทยเริ่มนำแนวคิดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มาใช้ในช่วงปี พ.ศ. 2540 (ค.ศ.1997) หลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจการเงินในประเทศไทยและในทวีปเอเชีย ธรรมาภิบาลมีการกล่าวถึงครั้งแรกของประเทศไทยในหนังสือของรัฐบาลไทยที่แสดงเจตจำนงกู้เงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

ในปี พ.ศ. 2542 ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ) ซึ่งมีหลักการสำคัญของธรรมาภิบาล 6 องค์ประกอบ คือ หลักนิติธรรม (Rule of Law) หลักคุณธรรม (Morality) หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการมีส่วนร่วม (Public Participation) หลักความรับผิดชอบ (Accountability) และ หลักความคุ้มค่า (Cost Effectiveness) โดยแต่ละองค์ประกอบดังกล่าวได้กำหนดการสร้างธรรมาภิบาลทั้งระดับชาติและระดับองค์กรไว้

ในปี พ.ศ. 2546 มีการยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ และตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้ขยายกรอบ แนวคิดธรรมาภิบาลจากเดิมที่ให้ความสำคัญกับหลักการธรรมาภิบาลทั้งหกองค์ประกอบให้ครอบคลุมถึงการ บริหารภาครัฐแนวใหม่ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีการให้บริการเพื่อให้ประชาชนพึงพอใจให้ ความสำคัญกับการพัฒนาระบบราชการให้สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ มีการจัดการแนวใหม่ที่ใช้ระบบ ข้อมูลที่ทันสมัยใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร และมีการพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

รัฐบาลไทยจึงมีหน้าที่กำหนดหลักการธรรมาภิบาลเป็นวาระแห่งชาติ คณะรัฐมนตรีมีมติรองรับให้ เร่งสร้างธรรมาภิบาลในหน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นแกนนำในการพัฒนาและส่งเสริมธรรมาภิบาลให้สังคมไทย และยังมีหนังสือแจ้งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งทราบและถือปฏิบัติโดยไม่ถูก ยกเลิกเมื่อเปลี่ยนรัฐบาล ซึ่งเหตุผลอาจเป็นเพราะรัฐบาลเล็งเห็นว่าองค์กรภาครัฐส่วนใหญ่อยู่ในการกำกับ ดูแลและการบังคับบัญชาของรัฐบาลที่สามารถใช้กฎ ระเบียบ ออกกฎหมายบังคับได้ ทั้งการมุ่งเน้น การเร่ง สร้างธรรมาภิบาลระดับองค์กรภาครัฐ เมื่อมีการพัฒนาธรรมาภิบาลในระดับองค์กรแล้ว ก็จะพัฒนา ธรรมาภิบาลของหลายๆ องค์กรหรือทุกองค์กรให้กลายเป็นธรรมาภิบาลระดับชาติได้ จึงทำให้สังคมไทยให้ ความสนใจการส่งเสริมธรรมาภิบาลระดับองค์กรมากกว่าธรรมาภิบาลระดับชาติ การนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย เพราะจะส่งผลให้ประชาชนโดยรวมและสังคมไทยเติบโต สามารถขับเคลื่อนประเทศชาติให้สามารถก้าวเข้าสู่สภาพแวดล้อมการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและ รวดเร็ว

องค์ประกอบหลักที่สำคัญของธรรมาภิบาล คือ การเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐในฐานะที่ เป็นผู้ให้บริการ การสนับสนุนให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลดการควบคุมหรือขั้นตอนของราชการการมองเห็นถึงความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งในระดับบุคคล และระดับองค์กร เกณฑ์ในการวัดผลการปฏิบัติงานและให้ผลตอบแทน การตระหนักถึงความสำคัญของ ทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยี ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานจนบรรลุตามเป้าหมายได้ การเปิดกว้างให้มีการแข่งขัน โดยพิจารณาว่าจุดมุ่งหมายของงานภาครัฐในแบบใดที่ยังควรกระทำโดย ส่วนราชการและส่วนใดที่ควรปล่อยให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการแทน (ลาซิต ไซยอนงค์, 2556)

การประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ทำหน้าที่ บริการสาธารณูปโภคด้านน้ำประปาแก่ประชาชนภารกิจหลัก คือ การผลิต จัดส่ง จำหน่าย และให้บริการ น้ำสะอาดแก่ประชาชนในส่วนภูมิภาคให้ได้ทั่วถึงและเพียงพอในทุกครัวเรือนทั่วประเทศ การประปาส่วน ภูมิภาคมองว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นเรื่องสำคัญ มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการองค์กรที่ดี จึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการที่ดีและความ รับผิดชอบต่อสังคมของ กปภ. มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดีฯ ให้ สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจของ กปภ. ทบทวนนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดีฯ เพื่อให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงและแนวทางปฏิบัติสากล รวมทั้งส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรมการกำกับดูแลกิจการที่ดีฯ ใน ส่วนของการจัดการความรู้ระหว่างผู้บริหารและพนักงาน กปภ. เห็นว่าความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ควรที่จะได้รับการเผยแพร่เป็นลำดับแรก เพราะเป็นพื้นฐานของการบริหารจัดการที่ดีในเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง หรือ HPO (High Performance Organization) ไม่ว่าจะปฏิบัติงานในหน้าที่ใดหรือตำแหน่งใดจะต้องมีหลักธรรมาภิบาลประจำตัวอยู่เสมอ

การบริหารงานของการประปาส่วนภูมิภาคมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้แสดงความคิดเห็นให้มีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจในการทำงาน ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีระหว่างผู้บริหารและพนักงาน ทำให้การทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพ สามารถขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม การประปาส่วนภูมิภาคมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้ใช้น้ำเป็นหลัก เน้นหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ พร้อมเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้ใช้น้ำมากขึ้นและนำความคิดเห็นนั้นมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญและมีความสนใจในเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล จึงต้องการที่จะศึกษาทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค เพื่อรับทราบทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาคและใช้เป็นแนวทางในการทบทวนหรือปรับปรุงการปฏิบัติงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาคจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรที่เป็นผู้ใช้น้ำของการประปาส่วนภูมิภาค

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของประชากร

ขอบเขตการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งใจศึกษากลุ่มผู้ใช้น้ำของการประปาส่วนภูมิภาค

2. ขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง

ทางผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนของประชากรที่เป็นผู้ใช้น้ำของการประปาส่วนภูมิภาคที่แน่นอน จึงใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) โดยที่ผู้วิจัยได้กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ 0.05 จึงทำให้มีระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และจากการเปิดตาราง พบว่าจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะต้องทำการศึกษาขึ้นอยู่กับที่ 400 ตัวอย่าง

3. ขอบเขตของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประเด็นสำคัญต่างๆ ในด้านของปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นผู้ใช้น้ำของการประปาส่วนภูมิภาค และทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

4. ขอบเขตด้านเนื้อหาและประเด็นในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรที่เป็นผู้ใช้น้ำของการประปาส่วนภูมิภาค แบ่งเป็นด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า

5. ขอบเขตระยะเวลา

การดำเนินการศึกษาวิจัยเริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม ถึง เมษายน พ.ศ. 2563

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบระดับทศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค
2. เพื่อให้ทราบระดับทศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลในด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ทบทวนวรรณกรรม

ศึกษาคนควาแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทความทางวิชาการต่างๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของกับงานวิจัย ดังนี้

ทศนคติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ทศนคติ หมายถึง แนวความคิดเห็น
กรุงเทพมหานคร (2558) ทศนคติ (Attitude) หมายถึง ระดับของความรู้สึกนึกคิดที่เกี่ยวข้องกับภาวะทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อบุคคลอื่น และต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

วิรัช สงวนวงษ์วาน (2558) ทศนคติ หมายถึง ความรู้สึกในการประเมินว่าชอบหรือไม่ชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น สิ่งของ คน หรือเหตุการณ์ต่างๆ ทศนคติ ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ด้านความเข้าใจ ด้านอารมณ์หรือความรู้สึกและด้านพฤติกรรม

รัฐกรณ์ ธีระพงษ์ศักดิ์ (2558) ทศนคติ หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นที่แสดงออกถึงความชอบหรือไม่ชอบ เกี่ยวกับการใช้สิ่งๆ หนึ่งของบุคคลนั้นๆ ซึ่งมีผลทำให้ประชาชนพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง ด้วยพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วม

หลักธรรมาภิบาล

ปิยะวัฒน์ โพธิ์หิรัญ (2554) หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครองด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพเน้นการเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ของสังคมให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความเป็นธรรมทั้งในความคิดและการปฏิบัติมี จุดมุ่งหมายเดียวกันมีความเสมอภาค รับผิดชอบ โปร่งใส คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก อันจะเป็นพลังขับเคลื่อนองค์การไปสู่ความสำเร็จอย่างมั่นคงและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ธเนศ เขียรนันท์ (2556) หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการพื้นฐานในการบริหารงาน 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และ หลักความคุ้มค่า ซึ่งหน่วยงานภาครัฐจะต้องนำไปปฏิบัติเพื่อเป็นหลักประกันสำหรับประชาชนที่จะต้องได้รับการบริการที่ดีตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง

ฤทธานพพงษ์ ชาภูมิ (2556) หลักธรรมาภิบาล หมายถึง แนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้สังคมของประเทศ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรมตามหลักพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ คือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า

สัมพันธ์ ตั้งเบญจพล (2557) หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักในการปกครองที่ใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยหลักธรรมาภิบาลสามารถใช้ในการบริหารได้ทั้งองค์กรเอกชนและในระบบบริหารงานราชการ ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรหน่วยงานประสบผลสำเร็จ เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงาน เกิดความแข็งแกร่งในการบริหารงานในระดับชาติอีกด้วย อีกทั้งหน่วยงานต่างๆ ยังสามารถตรวจสอบได้อีกด้วย

อิสมาแอล โตงนุแยะ (2557) หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครองด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดี โดยเป็นเรื่องของการพัฒนาการอยู่ร่วมกันโดยส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือจากประชาชนในการเข้าถึงตัดสินใจ สามารถตรวจสอบได้ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือกันในทุกภาคส่วนในสังคม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

กมลวรรณ สุธอย (2558) หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครองด้วย หลักการบริหารจัดการที่ดี โดยเป็นเรื่องของการพัฒนาประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเน้นการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มีโครงสร้างการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ลดการทุจริต และสามารถตรวจสอบได้

การประปาส่วนภูมิภาค (2558) หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแลกิจการต่างๆ ให้เป็นไปในทางที่ตรง ถูกต้อง รวมถึงการบริหารจัดการที่ดี การกำกับดูแลกิจการที่ดี Corporate Governance (CG) ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการบริหารงานทั้งภาครัฐ และเอกชน

ปชาน สุวรรณมงคล (2558) หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการบริหาร การปกครองที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชน และประเทศชาติโดยยึดหลักเหตุผล และความเป็นธรรม กล่าวอีกแง่หนึ่งธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการ (principles) และแนวทาง (guidelines) สำหรับการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการที่กำหนด

สุเชาว์ ชยมชัย (2559) หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมรัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลัง ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินให้มีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มีความโปร่งใส ยุติธรรม สามารถตรวจสอบได้

อุบลวรรณ อังสุวรรณ (2559) หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศโดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยมีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์จะส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินให้มีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มีความโปร่งใส ยุติธรรมและสามารถตรวจสอบได้

พิทักษ์ชัย วรสุข (2560) หลักธรรมาภิบาล หมายถึง แนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบของภาครัฐที่เชื่อมโยงกันระหว่างภาคพลเมือง หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้าด้วยกันในมิติต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครองโดยเน้นเรื่องของการพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติ

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2560) หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครองที่ยึดถือความถูกต้องดีงามเป็นหลักหรือการปกครองโดยธรรม

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2562) หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรม หรือเป็นหลักของการบริหารราชการที่เรียกว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี”

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปิยะวัฒน์ โพธิ์หิรัญ (2554) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระชับโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระชับแตกต่างกัน

ธเนศ เรียรนนท์ (2556) พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองท่าช้าง อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีความคิดเห็นในด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับดีมากที่สุดโดยมีความคิดเห็นเป็นอันดับแรก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองท่าช้างอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน

สัมพันธ์ ตั้งเบญจพล (2557) การศึกษาปัจจัยสมรรถนะด้านความรู้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุโขทัยโดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการบริหารงาน เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุโขทัย พบว่าผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการบริหารงาน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ฤทธานพพงษ์ ชาภูมิ (2557) การศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรและเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารงานส่วนโยธาตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากรจำแนก ตามตำแหน่ง และระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน

อิสมาแอล โตงนุแะ (2557) การศึกษาครั้งนี้พบว่า ทักษะคิดของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า รายได้ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมแตกต่างกัน ส่วนเพศและอายุที่แตกต่างกัน ทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

กมลวรรณ สุขอย (2558) การศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้เข้าที่ดินราชพัสดุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานธนารักษ์พื้นที่มหาสารคาม ทั้ง 6 ด้าน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

สุเชาว์ ชยมชัย (2559) ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนตาล อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมาก และจากผลของการทดสอบสมมติฐานพบว่า อายุ และอาชีพ ของกลุ่มตัวอย่างมีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนตาล แต่กลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนตาล ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนตาล

อุบลวรรณ อังสุวร (2559) ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เห็นด้วยอย่างมากต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและพบว่าอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ต่อเดือนไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

ชวดินทร์ อธิพิงศ์เดช (2560) ผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอ วัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่มี เพศ วุฒิการศึกษา และรายได้ต่อเดือน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

พิทักษ์ชัย วรสุข (2560) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดมุกดาหารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ และผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดมุกดาหารจำแนกตามเพศพบว่าโดยรวมแตกต่างกัน จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงานและหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่พบว่าโดยรวมแตกต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันน่าจะทำให้ทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาคต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบไม่ทดลอง (Non-Experimental Design) เป็นการวิจัยที่มีการศึกษาตามสภาพที่เป็นไปตามธรรมชาติ โดยไม่มีการจัดกระทำหรือควบคุมตัวแปรใดๆ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามแบบวิจัยตัดขวาง (Cross Sectional Studies) คือ เป็นการเก็บข้อมูลในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเพียงครั้งเดียวโดยใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งสร้างขึ้นโดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (closed-ended question) และคำถามปลายเปิด (open-ended question) ซึ่งมี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้น้ำของการประปาส่วนภูมิภาค ประกอบด้วยด้านเพศ ด้านอายุ ด้านสถานภาพ ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านรายได้ต่อเดือน มีจำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านหลักความคุ้มค่า มีจำนวน 24 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิดที่ถามเกี่ยวกับความต้องการให้การประปาส่วนภูมิภาคปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการในด้านใด จำนวน 1 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และความถี่ (Frequency) ในการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงกลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยบุคคลที่ประกอบด้วย ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านสถานภาพ ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านรายได้ต่อเดือน

1.2 ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกับตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงปริมาณ ได้แก่ ทักษะคิดของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค จำแนกตามเพศ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยข้อมูลสถิติ t-test

2.2 เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค จำแนกตาม อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยข้อมูลสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะนำไปสู่การเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามการวิจัย เรื่อง ทักษะคิดของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค โดยภาพรวม ระดับทัศนคติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค จำแนกตามด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน สามารถสรุปการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลผู้ใช้น้ำของการประปาส่วนภูมิภาคที่มีสถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนต่างกัน ทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่างกัน

2.2 ปัจจัยส่วนบุคคลผู้ใช้น้ำของการประปาส่วนภูมิภาคที่มีเพศ อายุต่างกัน ทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลไม่ต่างกัน

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านหลักนิติธรรม ทักษะคิดของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้ใช้น้ำส่วนใหญ่ ยอมรับในกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของการประปาส่วนภูมิภาคว่ามีความเป็นธรรมและมีการปรับปรุงให้ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้ใช้น้ำพบเห็นว่าพนักงานของการประปาส่วนภูมิภาคปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ

ข้อบังคับต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ธเนศ เขียรนนท์ (2556) กล่าวว่า เทศบาลเมือง ท่าช้างมีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ การใช้อำนาจและปฏิบัติงานก็ต้องเป็นไปตามกฎหมาย สอดคล้องกับ อิสมาแอล โตงนุแะ (2557) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลกาลอ มีการตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัย จัดทำระเบียบข้อบังคับให้เป็นแนวทางให้ปฏิบัติสืบทอดกันต่อไป และสอดคล้องกับ กมลวรรณ สุขอย (2558) กล่าวว่า สำนักงานธนารักษ์พื้นที่มหาสารคามให้ความสำคัญในการบริหารงานซึ่งเน้นความเป็นธรรม ความถูกต้อง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบและคำสั่งอย่างเคร่งครัด

1.2 ด้านหลักคุณธรรม ทศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การประปาส่วนภูมิภาคมีการออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้งให้กับผู้ใช้น้ำเมื่อมาชำระเงิน ผู้ใช้น้ำได้รับการบริการจากพนักงานการประปาส่วนภูมิภาคอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพอ่อนโยนพร้อมให้บริการ และปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้ใช้น้ำ ซึ่งสอดคล้องกับ ธเนศ เขียรนนท์ (2556) กล่าวว่า เทศบาลเมืองท่าช้างปลูกฝังจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความสุจริต ปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการและประชาชน อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างเสมอภาค สอดคล้องกับ อิสมาแอล โตงนุแะ (2557) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลกาลอ ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาค และสอดคล้องกับ กมลวรรณ สุขอย (2558) กล่าวว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานธนารักษ์พื้นที่มหาสารคามปฏิบัติงานโดยยึดหลักความถูกต้อง ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม ความรับผิดชอบ ให้บริการด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส ทศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้ใช้น้ำส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลข่าวสารสำคัญที่ผู้ใช้น้ำควรทราบ สามารถเข้าถึงการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารได้โดยง่าย ด้วยวิธีการต่างๆ และผู้ใช้น้ำสามารถติดตาม ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะวัฒน์ โพธิ์หิรัญ (2554) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระชับมีขั้นตอนในการดำเนินงานที่ชัดเจน เช่น การกำหนดอัตราค่าบริการติดตั้งระบบประปา การซ่อมแซม โดยประกาศแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบอย่างเป็นทางการ สอดคล้องกับ อิสมาแอล โตงนุแะ (2557) กล่าวว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกาลอ สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา และสอดคล้องกับ กมลวรรณ สุขอย (2558) กล่าวว่า สำนักงานธนารักษ์พื้นที่มหาสารคามมีการบริหารงานที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานถูกต้องตามขั้นตอนเป็นไปตามระเบียบ

1.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม ทศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้ใช้น้ำส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่การประปาส่วนภูมิภาคจัดขึ้น เช่น การรณรงค์ให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัด เป็นต้น ผู้ใช้น้ำมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่างๆ และผู้ใช้น้ำมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนโครงการต่างๆ ในพื้นที่ที่ให้บริการ เช่น การทำประชาพิจารณ์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะวัฒน์ โพธิ์หิรัญ (2554) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระชับมีการสำรวจความต้องการของประชาชนเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาระบบประปา สอดคล้องกับ อิสมาแอล โตงนุแะ (2557) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลกาลอ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้การบริหารงาน เปิดเวทีประชาพิจารณ์เพื่อให้ประชาชนเสนอแนะความคิดเห็น และสอดคล้องกับ กมลวรรณ สุขอย (2558) กล่าวว่า สำนักงานธนารักษ์พื้นที่มหาสารคาม เปิดโอกาสให้ผู้เช่าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงความคิดเห็นร่วมกัน มีส่วนร่วมในการรับรู้

การดำเนินงาน มีการสำรวจความคิดเห็นของผู้เช่าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีการปรับปรุงการทำงานกรณีที่ได้รับข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ทศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้ใช้น้ำส่วนใหญ่ได้รับการบริการด้านคุณภาพน้ำประปาได้มาตรฐาน ปริมาณน้ำประปาเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้น้ำ ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะวัฒน์ โพธิ์หิรัญ (2554) กล่าวว่า ประชาชนในตำบลท่ากระชับได้รับการบริการอย่างเร่งด่วนเมื่อมีปัญหาน้ำประปาไม่ไหล รั่ว เป็นต้น และกรณีที่มีความจำเป็นต้องหยุดจ่ายน้ำประปาจะมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบล่วงหน้า สอดคล้องกับ อิสมาแอล โตงนุญ (2557) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลกาลอ ใส่ใจปัญหาสาธารณสุขในเขตพื้นที่และสามารถแก้ปัญหาได้ มีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบการทำงาน และสอดคล้องกับกมลวรรณ สุขอย (2558) กล่าวว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานธารักษ์พื้นที่มหาสารคามมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ช่วยแก้ปัญหาให้คำปรึกษา คำนะนำแก่ผู้เช่า

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ทศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้ใช้น้ำส่วนใหญ่ได้รับการบริการอย่างมีมาตรฐาน สะดวก รวดเร็ว และทราบถึงการใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าของการประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับ ธเนศ เจริญนันทน์ (2556) กล่าวว่า เทศบาลเมืองท่าช้างได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนมีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ เกิดความสะดวกรวดเร็ว สอดคล้องกับ อิสมาแอล โตงนุญ (2557) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลกาลอ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีการอบรมประชาชนเพื่อให้มีจิตสำนึกถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสอดคล้องกับกมลวรรณ สุขอย (2558) กล่าวว่า สำนักงานธารักษ์พื้นที่มหาสารคามมีโครงการจัดให้เช่าก็มีประโยชน์และคุ้มค่า ทำให้ผู้เช่ามีที่ทำกิน มีรายได้

2. ผลการศึกษาทศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้น้ำ สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้น้ำของการประปาส่วนภูมิภาคที่มีเพศต่างกันทำให้ทศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค โดยรวมไม่ต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้ใช้น้ำที่มีเพศต่างกันไม่ได้เป็นตัวกำหนดระดับทศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปิยะวัฒน์ โพธิ์หิรัญ (2554) ทำการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริการงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระชับ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริการงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระชับ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของอิสมาแอล โตงนุญ (2557) ทำการศึกษาทศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลอ อำเภอราษีไศล จังหวัดยะลา พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันส่งผลให้มีทศนคติเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกาลออำเภอราษีไศล จังหวัดยะลา โดยรวมไม่แตกต่างกัน รายด้านพบว่าด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุเชาว์ ชยมชัย (2559) ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนตาล อำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เพศที่ต่างกันของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนตาล อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการบริการงานตามหลักธรรมาภิบาล

2.2 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้หน้าของการประปาส่วนภูมิภาคที่มีอายุต่างกันทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค โดยรวมไม่ต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้ใช้หน้าอายุต่างกันไม่ได้เป็นตัวกำหนดระดับทัศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปิยะวัฒน์ โพธิ์หิรัญ (2554) ทำการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระชับ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระชับ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐมตามหลักธรรมาภิบาลด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องแนวคิดของอิสมาแอล โตงนุแย (2557) ทำการศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันส่งผลให้มีทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกาลออำเภอรามัน จังหวัดยะลา ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของอุบลวรรณ อังสุวร (2559) ความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลมะขามเส้น อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พบว่าบุคลากรที่มีอายุต่างกันไม่มีผลทำให้ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขามเส้น อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีแตกต่างกัน

2.3 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้หน้าของการประปาส่วนภูมิภาคที่มีสถานภาพต่างกันทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค โดยรวมต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้ใช้หน้าที่มีสถานภาพแตกต่างกันสามารถกำหนดระดับทัศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค โดยสถานภาพสมรสมีทัศนคติแตกต่างและมากกว่าสถานภาพโสดและหย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่ อาจเป็นเพราะว่า สถานภาพสมรสอยู่เป็นครอบครัว มีการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารที่รับรู้มาของการประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของปิยะวัฒน์ โพธิ์หิรัญ (2554) ทำการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระชับ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่ากระชับ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐมตามหลักธรรมาภิบาลด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ อุบลวรรณ อังสุวร (2559) ความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลมะขามเส้น อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พบว่าบุคลากรที่มีสถานภาพต่างกันไม่มีผลทำให้ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขามเส้น อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีแตกต่างกัน

2.4 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้หน้าของการประปาส่วนภูมิภาคที่มีระดับการศึกษาต่างกันทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค โดยรวมต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้ใช้หน้าที่มีระดับการศึกษาต่างกันสามารถกำหนดระดับทัศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค อาจเป็นเพราะว่าระดับการศึกษาสามารถกำหนดพฤติกรรมหรือทัศนคติที่มีต่อสิ่งต่างๆ ตามโอกาสที่แต่ละบุคคลได้เรียนรู้มา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธนศ เจริญนันทน์ (2556) ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองท่าช้าง อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของอิสมาแอล โตงนุแย (2557) ทำการศึกษาทัศนคติของ

ประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลให้มีทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกาลออำเภอรามัน จังหวัดยะลา แตกต่างกัน

2.5 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้น้ำของการประปาส่วนภูมิภาคที่มีอาชีพต่างกันทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค โดยรวมต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้ใช้น้ำที่มีอาชีพต่างกันสามารถกำหนดระดับทัศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค โดยกลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจมีระดับทัศนคติมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าผู้ใช้น้ำกลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจอยู่ในองค์กรที่มีการทำงานคล้ายกัน การได้รับทราบข้อมูลการบริหารจัดการหรือข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากการประปาส่วนภูมิภาคจึงแตกต่างกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเรนศ เจริญนนท์ (2556) ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองท่าช้าง อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า ประชาชนที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง พนักงานบริษัท และเกษตรกรหรือประมง มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ สอดคล้องกับแนวคิดของอิสมาแอล โตงนุญ (2557) ทำการศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันส่งผลให้มีทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกาลออำเภอรามัน จังหวัดยะลา แตกต่างกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของสุเชาว์ ชยมชัย (2559) ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนตาล อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า อาชีพที่ต่างกันของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนตาล อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีมีผลต่อความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน

2.6 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้น้ำของการประปาส่วนภูมิภาคที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค โดยรวมต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้ใช้น้ำที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันสามารถกำหนดระดับทัศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อิสมาแอล โตงนุญ (2557) ทำการศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา พบว่า รายได้ที่แตกต่างกันส่งผลให้มีทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกาลออำเภอรามัน จังหวัดยะลา แตกต่างกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สัมพันธ์ ตั้งเบญจพล (2557) ทำการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อสมรรถนะด้านความรู้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุโขทัย โดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการบริหารงาน พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลให้ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อสมรรถนะด้านความรู้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุโขทัยในภาพรวมต่างกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

จากผลวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อให้เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางแก่องค์กรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทัศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาคด้านหลักความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เป็นด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรงของการประปาส่วนภูมิภาค ข้อถ้อยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การแก้ไขปัญหาของผู้ใช้น้ำอย่างเร่งด่วน ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

ดังนั้น การประปาส่วนภูมิภาคควรมีการปรับปรุง/แก้ไข กระบวนการทำงานเรื่อง การแก้ไขปัญหาของผู้ใช้น้ำอย่างเร่งด่วนไม่ให้เกิดความล่าช้า โดยเฉพาะเรื่องการแก้ไขปัญหาท่อแตกรั่ว จะส่งผลกระทบต่อผู้ใช้น้ำโดยตรงและส่งผลกระทบต่อน้ำสูญเสียของการประปาส่วนภูมิภาคเอง

2. ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกันทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาคที่แตกต่างกัน ดังนั้น การประปาส่วนภูมิภาคควรให้ความรู้ ความเข้าใจและเพิ่มช่องทางให้ผู้ใช้น้ำสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากยิ่งขึ้น เช่น จัดกิจกรรมโครงการต่างๆ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ผู้ใช้น้ำมีความเข้าใจการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและส่งเสริมให้ผู้ใช้น้ำมีทัศนคติที่ดีต่อการประปาส่วนภูมิภาคมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาทัศนคติของผู้ใช้น้ำที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของการประปาส่วนภูมิภาคแต่ละภูมิภาค เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

2. ควรเพิ่มเครื่องมือในการศึกษาวิจัยให้กว้างขึ้นนอกเหนือจากแบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์ เป็นต้น เพื่อให้เป็นข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพเพิ่มมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ สุขอย. (2558). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานธนารักษ์พื้นที่มหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- การประปาส่วนภูมิภาค. (2558). หลักธรรมาภิบาลกับการดำเนินงานของ กปภ. วารสารการประปาส่วนภูมิภาค, ปีที่ 36 (ฉบับที่ 1), 7-10.
- คนพันธุ์ N, กรุงเทพธุรกิจ. (2558). 'ทัศนคติ' ความหมาย และความสำคัญ. ค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/634487>.
- ชวดินทร์ อธิพิงศ์เดช. (2560). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิวากร แก้วมณี. (2554). ธรรมาภิบาล: การทบทวนแนวความคิดใหม่ Good Governance: Rethinking its Concept. ค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2563, จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/dhiwakorn/2011/11/25/entry-1>.
- ธเนศ เอียรนันท์. (2556). ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองท่าช้าง อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2558). การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.
- ปิยะวัฒน์ โพธิ์หิรัญ. (2554). ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระชับ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิทักษ์ชัย วรสุข. (2560). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รัฐกรณ์ ตีระพงษ์ศักดิ์. (2558). ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมต่อการใช้จักรยานของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ลาชิด ไชยอนงค์. (2556). **ธรรมาภิบาล : บริบทประเทศไทย**. วารสารร่วมพฤษฯ มหาวิทยาลัยเกริก, ปีที่ 31 (ฉบับที่ 2), 78-98.
- ฤทธานุกฤษณ์ ชาภูมิ. (2556). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากร**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิรัช สงวนวงศ์วาน. (2558). **การจัดการและพฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ท็อป.
- สัมพันธ์ ตั้งเบญจพล. (2557). **ระดับความคิดเห็นต่อสมรรถนะด้านความรู้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุโขทัย โดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการบริหารงาน**. สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
- สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2560). **หลักธรรมาภิบาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. ค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2563, จาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2560/hi2560-051.pdf>.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2562). **ธรรมาภิบาล (Good Governance) สำคัญอย่างไรต่อระบบราชการ**. ค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2563, จาก <https://gorporonline.com/articles/how-important-is-good-governance-to-the-bureaucracy/>.
- สุเชาว์ ชยมชัย. (2559). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนตาล อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อิสมาแอล โตงนุแะ. (2557). **ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกาลอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา**. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อุบลวรรณ อังสุวร. (2559). **ความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลมะขามเส้น อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล**. วิทยานิพนธ์ ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.